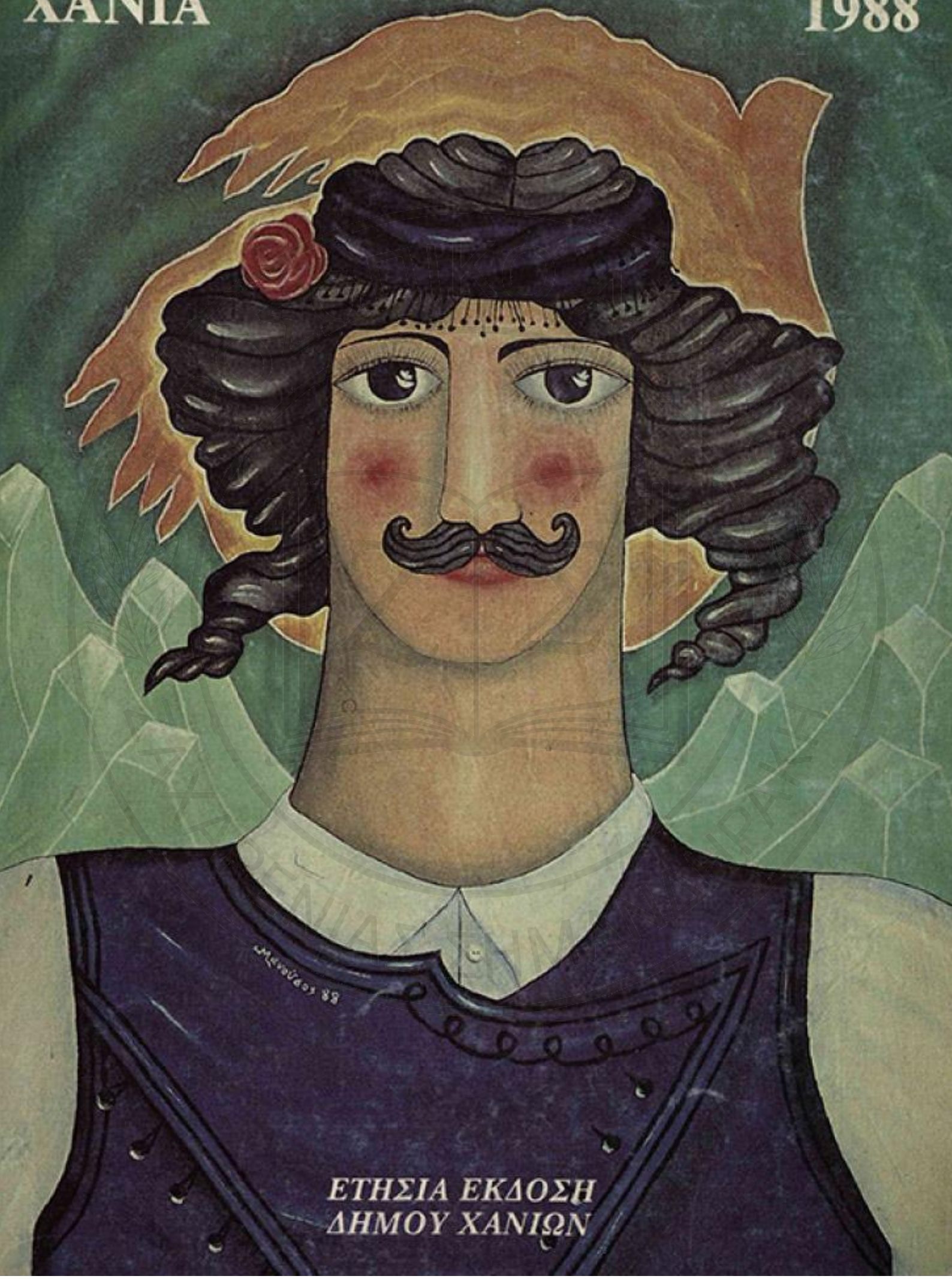

XANIA

1988

ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΔΟΣΗ
ΛΗΜΟΥ ΧΑΝΙΩΝ

Ο ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΔΡΑΜΑΤΙΚΟΣ ΘΙΑΣΟΣ ΧΑΝΙΩΝ «ΕΥΤΕΡΠΗ»

ΖΑΧΑΡΕΝΙΑΣ ΜΕΝ. ΣΗΜΑΝΔΗΡΑΚΗ
ΑΡΧΕΙΟΦΥΛΑΚΑ ΙΣΤΟΡΙΚΟΥ ΑΡΧΕΙΟΥ ΚΡΗΤΗΣ

Είναι γνωστό πως στα νεανικά του χρόνια ο Ελευθέριος Βενιζέλος είχε ασχοληθεί με τα θεατρικά πράγματα, ήταν μέλος ερασιτεχνικών θεατρικών θιάσων και ιδιαίτερα ότι έλαβε μέρος σε θεατρικές παραστάσεις¹ τα έσοδα των οποίων διατέθηκαν σε φιλανθρωπικούς σκοπούς, στα Χανιά. Είναι επίσης γνωστά –τουλάχιστον για τον πρώτο καιρό– τα ονόματα των συντρόφων του ερασιτεχνών² που, αφιερώνοντας τον ελεύθερο χρόνο τους δημιουργικά, για κάποιο ευγενή σκοπό, αποτέλεσαν τον πρώτο θίασο Χανιωτών, και σαν πολιτιστικός φορέας μετά τη Σύμβαση της Χαλέπας το 1878, έδιναν παραστάσεις κυρίως στην αίθουσα της Αλληλοδιδασκικής Σχολής Χανίων (ελλείπει άλλου κατάλληλου χώρου) προς όφελος των δημοσίων καταστημάτων και ιδιαίτερα των σχολείων. Δεν είναι όμως γνωστό, ότι ο θίασος αυτός δεν σταμάτησε τις δραστηριότητές του μετά από ένα ή δύο χρόνια (συγκροτήθηκε το 1880) αλλά συνέχισε, με διακυμάνσεις, να προσφέρει τις υπηρεσίες του για το γενικό καλό της πόλης. Πρόκειται για τον Ελληνικό Δραματικό Θίασο Χανίων «Ευτέρπη».

Πριν προχωρήσουμε στην παράθεση των στοιχείων για την «Ευτέρπη» θα πρέπει να σημειωθεί πως δεν ήταν ο μόνος ερασιτεχνικός θίασος στα Χανιά που έδινε παραστάσεις για φιλανθρωπικούς σκοπούς. Το 1884 αναγγέλλε-

ται η συγκρότηση στην Χαλέπα, όμοιου προς την «Ευτέρπη» θιάσου «... από την εγχώριον νεολαίαν, υπό τον τίτλον «ο Ορφεύς» που δίδει και αυτός παραστάσεις υπέρ των εκπαιδευτικών καταστημάτων της κωμοπόλεως». Διευθυντής του «Ορφέα» ήταν ο Αρτέμιος Αναστασάκης. Μαρτυρίες όμως για τον «Ορφέα» υπάρχουν για τα έτη 1884 και 1893, χωρίς η γράφουσα να έχει συναντήσει πολλά στοιχεία για την δράση του³.

Υπάρχουν ακόμη μαρτυρίες ότι –πάντα κατά τα πρότυπα της «Ευτέρπης»– δημιουργήθηκε και τουρκικός θίασος, που, με διευθυντή τον Αγκιάχ Εφένδη, έδωσε παράσταση υπέρ των οθωμανικών σχολείων τον Ιανουάριο του 1893⁴. Κατά τον χρόνο ίδρυσης της «Ευτέρπης» –και κατά τα επόμενα έτη– δεν υπήρχε αίθουσα θεάτρου στα Χανιά. Εμφανίσθηκε μάλιστα στον Τύπο και η ιδέα κατασκευής χειμερινού θεάτρου, για να βρει επί τέλους τον φυσικό χώρο της η θεατρική τέχνη. Σημειωνόταν ακόμη ότι η δαπάνη δεν θα υπερέβαινε τις 100.000 γρόσια και ότι επί Σακήρ Πασά είχαν εξοικονομηθεί χρήματα, αν δε η ανέγερση του θεάτρου γινόταν με το σύστημα των μετοχών, οι μέτοχοι θα είχαν ασφαλίσει τα χρήματά τους, αφού οι περιοδεύοντες ή οι τοπικοί θίασοι θα χρησιμοποιούσαν μόνιμα το ένα και μοναδικό θέατρο της πόλης. Στο δημοσίευμα η εφημερίδα υπερθεμάτιζε για το ζήτημα και ανέφερε ότι η σκέψη

προερχόταν από αρμόδιους κύκλους, σημειώνοντας ότι το θεατρικό κτίριο ήταν απαραίτητο σε μια πόλη σαν τα Χανιά, και ότι όχι μόνο δεν ήταν αδύνατη η κατασκευή του, αλλά μάλλον εύκολη. Παρ' όλα αυτά, καθώς φαίνεται, η ιδέα δεν πραγματοποιήθηκε.

Αργότερα (1895) γράφτηκε στον Τύπο ότι οι Χαλεπτιανοί ετοίμαζαν θερινό θέατρο στην Χαλέππα, δεν γνωρίζουμε όμως αν λειτούργησε και πότε.

Έτσι, αν εξαιρέσει κανείς τους καλλιτέχνες που εμφανιζόταν στα θέατρα ποικιλών, παρουσιάζοντας διαφορετικά είδη θεατρικής τέχνης, από κωμική παντομίμα και τραγούδι μέχρι ακροβατικά και ταχυδακτυλουργίες⁵, οι ηθοποιοί της πρόζας και οι ερμηνευτές της όπερας, δεν είχαν κατάλληλο χώρο για τις παραστάσεις τους.

Υπήρχαν βέβαια χώροι όπου δινόταν παραστάσεις από ευκαιριακούς περιοδεύοντες «καλλιτέχνες». Μαρτυρία για τα παραπάνω είναι το ακόλουθο σημείωμα Χανιώτικης εφημερίδας που αναφέρεται μάλιστα σε χρόνο μεταγενέστερο απ' αυτόν της συγκρότησης της «Ευτέρπης», ανάγεται όμως στην χρονική περίοδο δράσης της, και δίνει την εικόνα που επικρατούσε στα θεατρικά πράγματα του τόπου:

«Υπό το εύφημον όνομα «Θέατρον» ενεκαθιδρύθη προ τινών ημερών εν Καστελλίω, εν τη μεγάλη οικία Αζίζ Βέη, αληθές πανδαιμόνιον. Ο διερχόμενος κάτωθεν της οικίας ταύτης από της 2-5 της νυκτός νομίζει ότι άνωθι αυτού τελούνται δαιμόνων όργια. Μηκυθμοί, ουρλιασμοί, βρυχηθμοί, υλακαί, γρυλισμοί, βοή, κρότοι τένεκδων, πυροβολισμοί, φωναί, κραυγαί, αλαλαγμός, φρίκη να τα ακούει τις. Και ταύτα πάντα λέγονται παράστασις κωμωδίων... Ελπίζομεν ότι θέλει λάβει οίκτον και θέλει φροντίσει (η Αστυνομία) να εξοστρακίσει τους εν Καστελλίω εγκαθιδρυθέντας στρατιώτας του βεελζεβούλ».

Στα τέλη του 1880 λοιπόν συγκροτείται ο Ελληνικός Δραματικός Θίασος «Η Ευτέρπη», που τον απαρτίζουν οι Πάνος Χαϊδούλης, Γ. Κουφάκης, Ν. Μαυράκης, Αθαν. Αθανασόπουλος, Ν. Κουφάκης, Ευσεβιος Μαρκάκης, Γ. Καλλιγέρης, Ηλίας Κοέν, Βίτας Δαλμέδικος, Ιωσήφ Δαλμέδικος, Στεφ. Καλαμαρίδης, Γ. Αντωνάκης, Αλεξ. Πατμίδης, Ν. Νικολαΐδης, Γρηγ. Αγγελιδάκης, Χαράλ. Μαλατάκης, Εμμ. Σκουλουδάκης, Ελευθ. Βενζέλος και Αθαν. Βλούμ.

Σκοπός του θιάσου ήταν η παρουσίαση από σκηνής διαφόρων θεατρικών έργων και συγχρόως η ενίσχυση, με τα έσοδα των παραστάσεων, των Εκπαιδευτηρίων των Χανίων. Όλοι οι ρόλοι – ανδρικοί και γυναικείοι – ερμηνευόταν από τους άνδρες – μέλη του θιάσου, και πάντα υπήρχε μουσική κατά τα διαλείμματα, είτε από την Στρατιωτική Μουσική στην αρχή (που πα-

ρεχωρείτο ευγενώς από τον Στρατιωτικό Διοικητή), είτε από πλήρη ορχήστρα, αργότερα⁶.

Παραστάσεις δόθηκαν μέχρι και τον Φεβρουάριο του 1881, ενώ τον Οκτώβριο και Νοέμβριο 1881 ανακοινώνεται από τον τοπικό Τύπο ότι οι νέοι που είχαν συγκροτήσει το παρελθόν έτος τον Ελληνικό Δραματικό Θίασο «η Ευτέρπη» θα αρχίσουν και πάλι την διδασχή από σκηνής διαφόρων δραμάτων και κωμωδίων. Η περίοδος των παραστάσεων κράτησε και πάλι ως τον Φεβρουάριο (1882). Κατά τους τελευταίους μήνες του 1882, ο θίασος παρεκλήθη από την Τμηματική Εφορεία και από την Δημοτική Εφορεία να επαναλάβει τις παραστάσεις του, αποφασίσθηκε δε τα έσοδα να διατίθενται για τη σύσταση μιας γυμνασιακής τάξης, αφού η έλλειψη Γυμνασίου στα Χανιά, προκαλούσε προβλήματα στην πρόοδο και μόρφωση της νεολαίας (ως γνωστόν το Γυμνάσιο Χανίων ιδρύθηκε το 1884).

Όμως η «Ευτέρπη» δεν μερίμνησε μόνο για τη σύσταση της γυμνασιακής τάξης στα Χανιά, ή την συντήρηση των άλλων εκπαιδευτηρίων. Συνέχισε να δίνει παραστάσεις – κυρίως κατά τους χειμερινούς μήνες – και διένειμε τα έσοδα σε άπορες οικογένειες⁷ ή τα διέθετε για άλλους κοινωνικούς σκοπούς. Χρηματικά ποσά διατέθηκαν ακόμη για τους σεισμοπαθείς της Ελλάδας, ενώ ένα μεγάλο ποσό δόθηκε για την αγορά οικοπέδου «εις τα πρόθυρα» της πόλης, για την κατασκευή κτίριου γυμναστικής, το οποίο στοίχισε 200 λίρες και τελείωσε το 1889. Στο κτίριο – στην κατασκευή του οποίου επιστάτησε επιτροπή της «Ευτέρπης» (με ζήλο μάλιστα εργάσθηκε το μέλος της Στέφανος Καλαμαρίδης) – τοποθετήθηκαν και όργανα γυμναστικής που είχαν έλθει από τη Γερμανία.

Το 1889 επίσης, η «Ευτέρπη» αναγγέλλει ότι προτίθεται να δημιουργήσει Φιλαρμονική από 20 έως 25 όργανα. Ο θίασος θα αγόραζε τα μουσικά όργανα, θα αναλάμβανε την μισθοδοσία ειδικού μουσικοδιδασκάλου και θα πρόσφερε δωρεάν μουσική παιδεία σε άπορους νέους, οι οποίοι και θα μπορούσαν αργότερα να χρησιμοποιήσουν την μουσική για βιοποριστικούς σκοπούς. Τα έξοδα θα αντιμετωπιζόταν από τις εισπράξεις των παραστάσεων του θιάσου, από μηνιαίο έρανο (τρία γρόσια) από τα μέλη, και από οποιονδήποτε άλλο φιλόμουσο, ενώ επρόκειτο να ζητηθεί και η συνδρομή της Δημοτικής Εφορείας. Είχε συγκροτηθεί μάλιστα και οκταμελής επιτροπή, στην οποία είχε ανατεθεί όλη η προπαρασκευαστική εργασία, και την οποία αποτελούσαν οι Αν. Μενεγίδης, Γ. Στρατηγάκης, Γεωργ. Καλαϊσάκης, Ν. Κουφάκης, Κων. Φούμης, Στ. Καλαμαρίδης, Γ. Καλλιγέρης και Αν. Μαρκουλάκης. Δεν είναι γνωστό αν η προσπάθεια τελεσφόρησε.

Για ένα διάστημα ο θίασος μένει αδρανής, χω-

ρίς να ξέρουμε τι προκάλεσε αυτή την oligωρία του. Το 1892 αναγγέλλεται η ανασύσταση του θιάσου, που με νέα ορμή θα επαναλάμβανε τις δραστηριότητές του. Όμως, υπήρχαν, καθώς φαίνεται, συγκρουόμενες γνώμες και τα μέλη του θιάσου Ι. Σουμαρίπας, Γ. Καλαϊσάκης και Π. Μανταδάκης παραιτούνται, ύστερα από διαφωνία τους, σχετικά με το ζήτημα της εν γένει διαχείρισης των εσόδων των παραστάσεων. Η «Ευτέρπη» συνεχίζει να δίνει παραστάσεις με διάφορα έργα (όπως και παλαιότερα, συνήθως δύο κάθε φορά – δράμα και κωμωδία), εισπράττει αξιόλογα ποσά, δανειζεται, τα τοκίζει, σε ορισμένες περιπτώσεις, για να τα αυξήσει⁸ και παραδίδει, τον Φεβρουάριο του 1893, 50 χρυσά εικοσόφραγκα στην Επιτροπή των δημοσίων οικοδομημάτων.

Όμως αρχίζουν να παρουσιάζονται ελλείμματα στο ταμείο. Τα έξοδα είναι περισσότερα από τα έσοδα, όπως φαίνεται στο σχετικό βιβλίο του θιάσου⁹. Μέλη της «Ευτέρπης» προσλαμβάνονται σε θιάσους που δίνουν παραστάσεις στα Χανιά, στα πλαίσια περιοδείας τους στην Κρήτη, και προσφέρουν την αμοιβή τους για την ενίσχυση του ισχνού ταμείου του δικού τους θιάσου. Το 1893 συνεργάζονται με τον θίασο Σταματοπούλου-Δημητρακοπούλου, που δίνει μάλιστα και ευεργετική παράσταση, και τα έσοδα (1252 1/2 γρόσια) ενισχύουν το ταμείο του θιάσου.

Παρά τις οικονομικές δυσκολίες της, η «Ευτέρπη» διοργανώνει, στα τέλη Ιουνίου του 1893, εορτή για τους αριστεύσαντες μαθητές του Γυμνασίου και χορηγεί τα βραβεία. Στην εορτή (στην οποία παραβρέθηκαν ο Τοποτηρητής της Γενικής Διοικήσεως, ο Επίσκοπος Κυδωνίας, οι Γενικοί Γραμματείς, και εκφωνήθηκε λόγος από τον Γυμνασιάρχη – με απάντηση των μαθητών), ο Τοποτηρητής απένειμε τα ενδεικτικά και απολυτήρια, ενώ τα βραβεία της «Ευτέρπης» απονεμήθηκαν ως εξής: Δ' Τάξη: Δημ. Γεωργακάκης (5 λίρες)¹⁰, Γ' Τάξη: Ιω. Ροκάκης (χρυσόδετη Ελλ. Ιστορία Παπαρρηγοπούλου, ένα αντίτυπο του «Σύμπαντος» και ένα χάρτη Κίππερτ), Β' και Α' Τάξη: Αλεξ. Καλεμικιάρης και Θεόδ. Κουκουράκης (από μια χρυσόδετη Ελλ. Ιστορία Παπαρρηγοπούλου και ένα χάρτη Κίππερτ, στον καθένα). Η Στρατιωτική Μουσική είχε πλαισιώσει την όλη εκδήλωση, ενώ προσφέρθηκαν και άλλα χρυσόδετα βιβλία σε άλλους διακρίθεντες μαθητές, απο τον σύλλογο "L'Alliance".

Οι τελευταίες μαρτυρίες που έχουμε για το θίασο είναι και πάλι σχετικές με τη συμμετοχή μελών του σε Ελληνικούς θιάσους που έδιναν παραστάσεις στα Χανιά το 1894. Έτσι συμμετείχαν στις παραστάσεις του θιάσου Δεσπ. και Δημ. Προκου, ενώ στην παράσταση «Χίος Δούλη» του θιάσου Κολυβά έλαβαν μέρος οι Δ. Βου-

γας, Γ. Γεννάδης, Αθαν. Αθανασόπουλος και Β. Μπαρνιαδάκης. Στην παράσταση του δράματος «Λέων Καλλέργης» συμμετείχαν οι Δ. Βουγιάς, Γ. Γεννάδης, Β. Μπαρνιαδάκης, Αθαν. Αθανασόπουλος και Α. Βαρδίδης.

Μετά το 1894 δεν υπάρχουν στοιχεία για την τύχη της «Ευτέρπης». Το πιθανότερο είναι να έσβησε απλά η μεγάλη αυτή προσπάθεια τόσων χρόνων. Τα μέλη, οι ορμητικοί νεαροί, θα πρέπει να είχαν μεγαλώσει πια –ας μην ξεχνούμε ότι οι πρωτοπόροι ερασιτέχνες είχαν δημιουργήσει την «Ευτέρπη» πριν από δέκα τέσσερα ολόκληρα χρόνια. Και παρ' όλη την ανανέωση – αφού υπάρχουν στοιχεία ότι η «Ευτέρπη» είχε ενισχυθεί με νέα μέλη στο διάστημα αυτό – ίσως οι συνθήκες να υποχρέωσαν τον θίασο στη διάλυσή του. Αυτό που έμεινε, ήταν σίγουρα η αφιλοκερδής προσπάθεια για συνδρομή των απόρων και η προσφορά των ερασιτεχνών Χανιωτών για το κοινό καλό. Φανερώθηκε έτσι η ευαισθησία τους ως προς τα θέματα της Παιδείας και ειδικότερα των εκπαιδευτικών καταστάσεων των Χανίων, αλλά παράλληλα και ο υψηλός δείκτης καλαισθησίας, θεατρικής παιδείας και φιλολογικής μόρφωσης των μελών του θιάσου, που, αν και ερασιτέχνες, έδιναν τον καλύτερο εαυτό τους για την επιτυχία των παραστάσεων.

Θα κλείσουμε το σημείωμα αυτό για τον Ελληνικό Δραματικό Θίασο «Ευτέρπη», με την παράθεση όσων στοιχείων προέκυψαν από την έρευνα, για τις παραστάσεις που δόθηκαν από το θίασο στο διάστημα 1880 - 1894. Σημειώνεται ότι όπου υπάρχει παύλα, δεν στάθηκε δυνατός ο ακριβής καθορισμός της ημέρας της παραστάσεως:

30 Δεκεμβρίου 1880

«Τα τέκνα του Δόξα-Πατρή» (βραβευμένο δράμα) – Κωμωδία: «Αγαθόπουλος» (Μολιέρου).

Παραβρέθηκαν ο Γεν. Διοικητής με την κόρη του Ραλλού, κ.ά.

Έσοδα: γρ. 2.165 και 25 παράδες – Έξοδα: γρ. 1.978 και 20 π.

8 Ιανουαρίου 1881

Κωμωδίες: «Τα δικηγορικά γελοία» και «Αγαθόπουλος».

Παραβρέθηκαν ο Γεν. Διοικητής με την κόρη του, ο Στρατ. Διοικητής Εδém Πασάς, ο Διοικητής Ναυτικού Χουσέιν Πασάς, οι Πρόξενοι Ρωσσίας, Γαλλίας, Ελλάδας με τους Γραμματείς των Προξενείων, ο Συνταγματάρχης Εμίν Βέης, κ.ά.

Έσοδα: γρ. 2.505 – Έξοδα: γρ. 546 και 20 παρ.

17 Ιανουαρίου 1881

Κωμωδίες: «Χαρτοπαίκτης» (μονόπρακτο) και «Αρχοντοχωριάτης» (τρίπρακτο).

Έσοδα: γρ. 2.870 – Έξοδα: γρ. 570 και 35 παρ.

5 Φεβρουαρίου 1881

(Δεν είναι γνωστό ποιά έργα παρεστάθησαν).
Έσοδα: γρ. 2.274 – Έξοδα: γρ. 405 και 15 παρ.

17 Φεβρουαρίου 1881

Κωμωδίες: «Τρεις γαμβροί και μια νύφη» και «Φιάκας».

Έσοδα: γρ. 1.822 – Έξοδα: γρ. 404 και 10 παρ.

21 Φεβρουαρίου 1881¹¹

Κωμωδίες: «Αρχοντοχωριάτης» και «Ακούσιος ιατρός». Ήταν η τελευταία παράσταση της περιόδου και ο Τύπος απένειμε πολλούς επαίνους στους φερέλπιδες νέους. Έσοδα: γρ. 1.026 – Έξοδα: γρ. 423 και 25 παρ.

- Δεκεμβρίου 1881

Κωμωδία: «Μυλωνάδες». Μετά το τέλος της παράστασης ακολούθησε απαγγελία, από μέλος της «Ευτέρπης», του ποιήματος το Αχιλ. Παράσχου «Ρεμβασμοί επί του τάφου».

26 Δεκεμβρίου 1881

Κωμωδία: «Αρχοντοχωριάτης» – Χωρίς μεγάλη επιτυχία, ίσως εξ αιτίας της κατά κόρον επανάληψης του έργου.

- Φεβρουαρίου 1882

Δράμα: «Οι δύο Λοχία» και κωμωδία: «Η κόρη του παντοπώλου». Μεγάλη επιτυχία πολūs κόσμος και σημαντικά κέρδη.

- Φεβρουαρίου 1882

Κωμωδία: «Αρχοντοχωριάτης».

28 Νοεμβρίου 1882

Δράμα: «Λουκρητία Βοργία». Διά του Τύπου απονεμήθηκαν ευχαριστίες στους Ιάκ. Τσέλε και Μ. Ωρολογά για την κατασκευή των σκηνικών. Ενθουσιώδεις κριτικές. Έσοδα: 128 αργυρά μετζίτια.

12 Δεκεμβρίου 1882

Κωμωδίες: «Εξηνταβελόνης» και «Κόντε Πανάδας». Ο Πάνος Χαϊδούλης χειροκροτήθηκε πολύ για την άριστη ερμηνεία του ως «Εξηνταβελόνης». Έσοδα: 92 μετζίτια.

26 Δεκεμβρίου 1882

Κωμωδίες: «Πεινασμένος ποιητής» και «Αγαθόπουλος». Έσοδα: 110 τάλληρα.

6 Ιανουαρίου 1883

Δράμα: «Οι δύο Λοχία» – Κωμωδία: «Τρεις Δεκανείς». Έσοδα: 85 μετζίτια.

16 Ιανουαρίου 1883

Κωμωδία: «Ζωρζ Νταντέν». Εξαιρετική παράσταση με υπέροχα σκηνικά, αλλά μικρή προσέλευση κόσμου, λόγω ψύχους.

- Ιανουαρίου 1883

Δράμα: «Λουκρητία Βοργία» – κωμωδία: «Πώς θα τελεκώσει». Έσοδα: 130 μετζίτια.

19(;) Φεβρουαρίου 1883

Δράμα: «Ροβέρτος ο Αρχιληστής» – κωμωδία: «Η κόρη του Παντοπώλου». Παρά την ραγδαία βροχή, μεγάλη προσέλευση κόσμου. Κληρώθηκαν κοσμήματα για τα οποία είχαν διανεμηθεί δωρεάν λαχνοί.

26(;) Φεβρουαρίου 1883

Κωμωδίες: «Ακούσιος ιατρός» και «Δικηγορικά γελοία».

25 Μαρτίου 1883

Κωμωδία: «Αγαθόπουλος». Η παράσταση δόθηκε ύστερα από παράκληση της επιτροπής θεάτρου, και θα ακολουθήσουν κι άλλες, αφού το ποσόν που αποκόμισαν δεν ήταν αρκετό για την συντήρηση γυμνασιακής τάξεως.

28 Αυγούστου 1883

Μουσική συναυλία από δεσποινίδες της πόλης και παράσταση της «Ευτέρπης» υπέρ των σχολείων των Χανίων. Κωμωδία: «Βίσιος Γάμος». (Σγαναρέλος: Ε. Σκούφος, Φιλόσοφος Παγκράτιος: Χαρ. Μαλατάκης, Διακόσμηση αίθουσας: Α. Μενεγίδης, Πάνος Χαϊδούλης). Παραβρέθηκαν: Ο Γεν. Διοικητής Φωτιάδης Πασάς, ο Υποπρόξενος της Ελλάδας στο Ηράκλειο Μερτρούδ, ο Στρατ. Διοικητής Εδέμ Πασάς, κ.ά.

- Φεβρουαρίου 1884

Δράμα: «Αρματωλοί και Κλέπται» – Κωμωδία: «Τα βάσανα του Βασιλάκη» (μονόπρακτο)

25 Μαρτίου 1884

Δράμα: «Λουκρητία Βοργία». Αίθουσα διασκευασμένη «επί το καλαισθητικώτερον».

26 Δεκεμβρίου 1884

(Δεν είναι γνωστό ποιά έργα παρεστάθησαν).

12 Ιανουαρίου 1886

Δράμα: «Κοριολανός» – Υπέρ των σχολείων της Χαλέπας. Παραβρέθηκαν οι Πρόξενοι των Ευρωπαϊκών Δυνάμεων. Πρωταγωνιστής Κοριολανός: Ελευθ. Βενιζέλος, Βασιλέας Αφριστρίωνας: Φρατζεσκάκης, Κήρυκας της Ρώμης: Γ. Βλασιάδης.¹²

14 Σεπτεμβρίου 1886

Υπέρ σεισμοπαθών. Δράμα: «Ο Διάβολος» ή «Κόμης του Αγ. Γερμανού» (πεντάπρακτο) και κωμωδία: «Με την συμφωνία να ρογχαλίζεις».

- Οκτωβρίου 1886

Κωμωδίες: «Βαβυλωνία» και «Σκύλος αντεραστής».

26 Οκτωβρίου 1886

Επανάληψη των παραπάνω έργων υπέρ του Παρθεναγωγείου Χαλέπας. «Βαβυλωνία»: Ανατολίτης: Ηρ. Περάκης, Κρητικός: Στυλ. Κωνσταντακάκης, Αλβανός: Οδυσ. Μπήτζος, Αστυνόμος: Π. Χαϊδούλης, Πελοποννήσιος και Κύπριος:

αδελφοί Κουφάκης, Λογιάτατος Ν. Μαυράκης, Χιώτης Ιω. Γεωργιάδης, Ξενοδόχος Μισέ Μπασιός, Στεφ. Καλαμαρίδης.

- Οκτωβρίου 1886

Δράμα: «Ο υιός του καρατομηθέντος» (πεντάπρακτο) – κωμωδία: «Κάτι τι» (μονόπρακτο).

21 Νοεμβρίου 1886

Πανηγυρική εκδήλωση προς τιμήν του Γεν. Προξένου της Ελλάδας Ιω. Γρυπάρη.

Δράμα: «Τα τέκνα του Δόξα-Πατρή» και κωμωδία: «Κηδεία και χορός».

- Φεβρουαρίου 1889

Δράμα: «Η Σαμία ορφανή» – κωμωδία: «Η δημοπρασία». Υπέρ αποπερατώσεως του κτιρίου γυμναστικής. Παρόντες: ο Γεν. Διοικητής και ο Γεν. Πρόξενος Γρυπάρης.

- Μαρτίου 1889

Δράμα: «Η τριακονταετής ζωή ενός χαρτοπαίκτου» – κωμωδία: «Νύμφη και φοράδα». Υπέρ της Ισραηλιτικής Σχολής Χανίων και προς τιμήν των Ισραηλιτών μελών του θιάσου, με την φροντίδα των Ελευθ. Βενιζέλου, Κων. Φούμη και Γ. Λασιώτη.

Παρόντες: ο Γεν. Διοικητής, ο Σύμβουλος της Γ.Δ./σεως Εσάτ Πασάς, ο Γ. Πρόξενος Ελλάδας Γρυπάρης. Ανανέωση του θιάσου με νέα μέλη.

ΑΝΑΣΥΣΤΑΣΗ ΤΗΣ «ΕΥΤΕΡΠΗΣ»

24 Μαΐου 1892

Δράμα: «Οι δύο Λοχίες». Έσοδα: γρ. 1.988 – Έξοδα: 1.330.

14 Ιουνίου 1892

Κωμωδία: «Ο Φιάκας». Στο τέλος, κλήρωση διαφόρων αντικειμένων. Χωρίς μεγάλη προσέλευση. Έσοδα: γρ. 973 και 1/2 – Έξοδα: γρ. 565 και 15 π.

13 Σεπτεμβρίου 1892¹³

Βικτώρος Ουγκώ: «Ερνάνης». Έσοδα: γρ. 1.824 και 30 π. – Έξοδα: γρ. 1.365 και 1/2.

18 Οκτωβρίου 1892

Κωμωδία: «Εξηνταβελόνης». Έσοδα: γρ. 1.275 και 30 π. – Έξοδα: γρ. 739.

7 Νοεμβρίου 1892

«Γαλάτεια». Έσοδα: γρ. 501 και 30 π. – Έξοδα: γρ. 599 και 10 π. – Έλλειμμα: γρ. 97 1/2.

21 Νοεμβρίου 1892

«Γαλάτεια» (επανάλ.). Έσοδα: γρ. 577 – Έξοδα: γρ. 587. Έλλειμμα: γρ. 10.

- Ιανουαρίου 1893

«Λουίζα Μύλλερ». Έσοδα: γρ. 308 – Έξοδα: γρ. 409 και 1/2. Έλλειμμα: 101 και 1/2.

5 Φεβρουαρίου 1893

Δύο παραστάσεις του θιάσου Σταματοπούλου με συμμετοχή μελών της «Ευτέρπης».

Α': Έσοδα: γρ. 391 και 1/2, Β': Έσοδα: γρ. 575 και 1/2 – Έξοδα: γρ. 214 και 1/2. Ευεργετική παράσταση υπέρ της «Ευτέρπης» – Έσοδα 1.252 και 1/2.

18 Απριλίου 1893

Κωμωδία: «Αναπαραδιάδης». Έσοδα: γρ. 500 και 10 π. – Έξοδα: 405 και 10 π.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Ν.Β. Τωμαδάκης: «Ο Βενιζέλος εφηβός».
2. Ι. Μανωλάκης: «Ελ. Βενιζέλου: Η Κρητική Επανάσταση του 1889».
3. Ο «Ορφείας» παρουσίαζε στην αίθουσα της Δημοτικής Σχολής στην Χαλέπα, δράματα («Πάνθεια η Σουαίς», «Οι γάμοι του Ατίλα», «Η Μαρία Δόξα-Πατρή») και κωμωδίες («Τα κόκκινα παντελόνια», «Η μήτη του αφέντου μου», κ.α.). Σε πέντε παραστάσεις είχαν εισπραχθεί 6.400 γρόσια που μετά την αφαίρεση των εξόδων θα διετίθεντο για τα σχολεία.
4. Παρεστάθη ένα «μελοδραμάτιον» και μια κωμωδία. Τα έσοδα ήταν 5.000 γρόσια και την επιτροπή του θιάσου αποτελούσαν οι Μπεχτάσι Βέης Αγαζοδές, Νουρετίν Βέης Κασουζαδές και Χουσεΐν Βέης Λιμανριζαδές.
5. Σημειώνεται η λειτουργία θεάτρου στην Σπλάντζα υπό την διεύθυνση του Μουσταφά Αγά Λεϊλακάκη και άλλου θεάτρου στην συνοία Καστέλλι υπό την διεύθυνση και κυριότητα Λουτζάτου και Στ. Λουπάκη (1898).
6. Για την ανεύρεση και διασφάλιση των στοιχείων ερευνηθηκε ολος ο Κρητικός Τύπος της εποχής (εφημερίδες «Άμυνα», «Πατρίς», «Αλήθεια», «Λευκά Όρη», «Μεσογείος» κ.α.), ενώ πολύτιμα στοιχεία αντλήθηκαν και από το βιβλίο εσόδων-εξόδων (1892-1893) της «Ευτέρπης».
7. Το 1886 δόθηκαν με την ευκαιρία των εορτών, υπέρ των απόρων οικογενειών πάνω από 95 αργυρά μετζήλια.
8. Σε ισολογισμό στο βιβλίο εσόδων-εξόδων φαίνεται ότι από 24/5/1892 έως 15/9/1892 τα έσοδα ήταν 7.939 γρόσια και 35 παράδες και τα έξοδα 4.043 γρόσια και 25 παράδες. Καθαρό κέρδος 3.896 γρόσια και 10 παράδες. Πήραν δάνειο 103 γρ. και 1/2, συμπλήρωσαν 4.000 γρόσια και τα έδωσαν με τόκο 9% ετησίως στον Κ. Κωνσταντόπουλο.
9. Δανείσθηκαν 400 γρόσια για να δώσουν στις 24/10/1892 στην Εφορεία του Τμήματος Χανίων 1.467 γρόσια, για την πληρωμή των δόκτρων των απόρων μαθητών (24 Οκτωβρίου 1892).
10. Στην στήλη «Έξοδα» του βιβλίου εσόδων-εξόδων αναγράφεται δαπάνη για την αγορά ενός πορτοφολιού για τον αριστεύσαντα μαθητή της Δ' Τάξης, Άγνωστο αν επιδόθηκε.
11. Έσοδα από έξη παραστάσεις: 12.662 και 25 παράδες. Έξοδα (συν τακτικούς) για ξυλικά σκηνής, για ενοίκιο λαμπών κλπ.: 4.864 γρόσια και 25 π.
12. Τον επόμενο χρόνο ο Βενιζέλος αναγορεύθηκε διδάκτωρ της Νομικής και διορίσθηκε ως δικηγόρος στα Δικαστήρια της Κρήτης.
13. Στις 16 Αυγούστου 1892 ο θιάσος Γ. Μελιδου είχε δώσει ευεργετική παράσταση υπέρ της «Ευτέρπης». Έσοδα: γρ. 3.076 και 25 π. Έξοδα: γρ. 599 και 30 π.